ECLI:LV:AT:2019:1122.A420208517.11.S
Lieta Nr. A420208517, SKA-932/2019
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
SPRIEDUMS
Rīgā 2019.gada 22.novembrī

Tiesa šādā sastāvā: senatores Līvija Slica, Jautrīte Briede, Dace Mita

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz AS „Sadales tīkls" pieteikumu par Rīgas domes 2017.gada 6.marta lēmuma Nr. 2-30/RD-17-526-nd atcelšanu, sakarā ar Rīgas domes kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 8.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] AS „Sadales tīkls" un SIA „Eko Celtne" noslēdza vispārīgo vienošanos par elektropārvades trašu tīrīšanu. Lai izpildītu AS „Sadales tīkls" pasūtījumu, SIA „Eko Celtne" lūdza Rīgas pilsētas pašvaldību atļauju nocirst elektropārvades trasēs augošos kokus. Ar Rīgas domes Apstādījumu saglabāšanas komisijas 2016.gada 31.oktobra lēmumu atļauts nocirst kokus un noteikta zaudējumu atlīdzību par dabas daudzveidības samazināšanu (turpmāk – zaudējumu atlīdzība) 2062,14 *euro* apmērā.

SIA „Eko Celtne" (pārstāvot pasūtītāju AS „Sadales tīkls") apstrīdēja šo lēmumu daļā par zaudējumu atlīdzības noteikšanu. Ar Rīgas domes priekšsēdētāja 2017.gada 6.marta lēmumu Nr. 2-30/RD-17-526-nd apstrīdētais lēmums atstāts negrozīts.

Pieteicēja AS „Sadales tīkls" iesniedza pieteikumu par minētā lēmuma atcelšanu.

[2] Administratīvā apgabaltiesa ar 2017.gada 27.jūnija spriedumu pieteicējas pieteikumu apmierināja. Apgabaltiesas spriedums, ņemot vērā pievienošanos pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[2.1] Pieteicēja nav zemes, uz kuras aug cērtamie koki, īpašniece vai valdītāja, tāpēc pieteicēja nav Ministru kabineta 2012.gada 2.maija noteikumu Nr. 309 „Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža" (turpmāk – noteikumi Nr. 309) 23.punktā paredzētā pienākuma maksāt zaudējumu atlīdzību subjekts. Pieteicēja kokus elektrolīniju ekspluatācijas aizsargjoslā cērt kā attiecīgā aizsargjoslas objekta valdītāja uz Aizsargjoslu likuma 35.pantā otrajā daļā, 61.panta otrajā, piektajā, desmitajā daļā, 10.[1]daļas 2.punktā piešķirto īpašo tiesību pamata.

[2.2] Elektrolīniju aizsargjoslās augošo koku bīstamības pamatojums ir normatīvi noteikts Aizsargjoslu likuma 1.panta 19.punktā, 45.panta pirmās daļas 13.punktā, 61.pantā piektajā daļā. Minēto normu pazīmēm atbilstoši koki neatkarīgi no kādām papildu pazīmēm ir uzskatāmi par bīstamiem noteikumu Nr. 309 5.5.apakšpunkta izpratnē. Līdz ar to šādu (bīstamu) koku ciršana saskaņā ar noteikumu Nr. 309 25.3.apakšpunktu ir vispār atbrīvota no zaudējumu atlīdzības.

[2.3] Nebūtu loģiski pieprasīt elektrisko tīklu īpašniekam maksāt zaudējumu atlīdzību par dabas daudzveidības samazināšanu, ja likumdevējs Aizsargjoslu likuma 45.panta pirmās daļas 13.punktā ir paredzējis vispārēju koku un krūmu audzēšanas ierobežojumu attiecībā uz aizsargjoslām gar elektriskajiem tīkliem ārpus meža zemēm, proti, aizliegumu audzēt kokus un krūmus visā aizsargjoslas platumā, ja tas nav saskaņots ar elektrisko tīklu īpašnieku. Interpretējot piemērojamās tiesību normas tādā veidā, kā to uzskata pašvaldība, no elektrisko tīklu īpašnieka tiktu pieprasīta samaksa tāpēc, ka zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs nav ievērojis likumā noteikto aizliegumu audzēt kokus un krūmus vietā, kur tas vispār nav atļauts. Šāda tiesību normu interpretācija neatbilstu Aizsargjoslu likuma mērķim.

[3] Rīgas dome iesniedza kasācijas sūdzību par apgabaltiesas spriedumu. Kasācijas sūdzībā norādīts, ka apgabaltiesa ir nepareizi interpretējusi Aizsargjoslu likuma 45.panta pirmās daļas 13.punktu. Minētā norma neparedz, ka koki, kuri aug elektrisko tīklu aizsargjoslās, ir bīstami infrastruktūrai, bet gan tikai koku audzēšanas aizliegumu aizsargjoslās. Šis aizliegums neietver atbrīvojumu no zaudējumu atlīdzības samaksas pienākuma. Minētā tiesību norma jāvērtē kopā ar no Rīgas domes 2013.gada 15.janvāra saistošo noteikumu Nr. 204 „Rīgas pilsētas apstādījumu uzturēšanas un aizsardzības saistošie noteikumi" 2.punkta izrietošo, ka visiem kokiem pilsētā ir sabiedriska nozīme un jebkura koka ciršana rada zaudējumu videi. Lai noteiktu, vai pieteicējai ir pienākums maksāt zaudējumu atlīdzību, ir jāvērtē, vai iesniegumā minētie koki atbilst kādam no noteikumu Nr. 309 25.punkta priekšnoteikumiem. Konkrētajā gadījumā tādi nav iestājušies.

[4] Pieteicēja paskaidrojumā par kasācijas sūdzību norāda, ka tā ir nepamatota.

Motīvu daļa

[5] Lietā ir strīds par to, vai pieteicējai kā elektrisko tīklu īpašniecei, cērtot kokus ārpus meža zemes aizsargjoslā gar elektriskajiem tīkliem, ir jāmaksā zaudējumu atlīdzība par dabas daudzveidības samazināšanu.

[6] Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 45.panta pirmās daļas 13.punktu aizsargjoslās gar elektriskajiem tīkliem aizliegts audzēt kokus un krūmus ārpus meža zemēm — visā aizsargjoslas platumā. Ārpus meža zemēm zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs aizsargjoslā var audzēt kokus un krūmus, ja par to noslēgta rakstveida vienošanās ar elektrisko tīklu īpašnieku.

Var piekrist kasācijas sūdzībā norādītajam, ka minētajā tiesību normā ir noteikts aizliegums koku un krūmu audzēšanai aizsargjoslās gar elektriskajiem tīkliem, bet šī norma neregulē jautājumu par pienākumu maksāt zaudējumu atlīdzību par dabas daudzveidības samazināšanu. Tāpat pareiza

ir kasatores norāde, ka, vērtējot strīdus jautājumu, minētā norma ir jāvērtē kopsakarā ar citām lietā piemērojamām tiesību normām.

[7] Kasatore norādījusi uz Rīgas domes 2013.gada 15.janvāra saistošo noteikumu Nr. 204 „Rīgas pilsētas apstādījumu uzturēšanas un aizsardzības saistošie noteikumi" 2.punktu, kas noteic, ka visi apstādījumi Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā uz valsts, pašvaldības un privātīpašumā esošās zemes ir aizsargājami pilsētas apstādījumi. Visiem kokiem pilsētā ir sabiedriska vērtība. Tādējādi, pieteicējas ieskatā, jebkura koka nociršana rada zaudējumu videi.

Senāta ieskatā, minētā tiesību norma jāvērtē kopā ar šo saistošo noteikumu 4.punktu, kas noteic, ka par apstādījumu uzturēšanu un aizsardzību ir atbildīgs zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs, un iepriekšējā punktā minēto Aizsargjoslu likuma 45.panta pirmās daļas 13.punktu. Proti, ārpus meža zemēm zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs aizsargjoslās gar elektriskajiem tīkliem nevar audzēt kokus un krūmus, ja vien par to nav noslēgta rakstveida vienošanās ar elektrisko tīklu īpašnieku. Tā kā konkrētajā gadījumā kasatore nav norādījusi uz šādas vienošanās esību, secināms, ka zemes īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam aizliegts audzēt kokus un krūmus aizsargjoslā.

[8] Noteikumu Nr. 309 23.punkts paredz, ka zemes īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam jāatlīdzina zaudējumi par dabas daudzveidības samazināšanu saistībā ar koku ciršanu pilsētas un ciema teritorijā.

Apgabaltiesa, ņemot vērā pievienošanos pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, ir atzinusi, ka pieteicēja nav minētās tiesību normas subjekts, jo nav zemes īpašniece vai tiesiskā valdītāja, bet ir elektrisko tīklu valdītāja un rīkojas saskaņā ar Aizsargjoslu likumu. Tāpēc pieteicējai nav pienākuma atlīdzināt šajā tiesību normā paredzētos zaudējumus.

Kasatore kasācijas sūdzībā nav izteikusi iebildumus pret šo secinājumu. Ņemot vērā minēto, Senāts secina, ka lietā vairs nav strīda, ka pieteicēja nav noteikumu Nr. 309 23.punkta subjekts, kam ir noteikts pienākums maksāt zaudējumu atlīdzību.

[9] Vienlaikus kasatore kasācijas sūdzībā ir norādījusi, ka lietā ir jāizvērtē, vai pieteicējas iesniegumā norādītie koki atbilst kādam no noteikumu Nr. 309 25.punktā paredzētajiem gadījumiem, kad zaudējumu atlīdzība netiek noteikta:

„25.1. ja koku ciršanu pilnā apmērā finansē valsts vai pašvaldība;

25.2. cērtot nokaltušu koku;

25.3. cērtot koku, kuru pašvaldība atzinusi par bīstamu, kā arī šo noteikumu 5.5.apakšpunktā minētajā gadījumā, ja koka bīstamība ir pamatota;

25.4. šo noteikumu 5.1., 5.2., 5.3. un 5.4.apakšpunktā minētajā gadījumā;

25.5. ja kokus cērt īpaši aizsargājamas sugas dzīvotnes vai īpaši aizsargājama biotopa uzturēšanai vai atjaunošanai saskaņā ar sugu un biotopu aizsardzības jomā sertificēta eksperta atzinumu;

25.6. ja kokus cērt dabas pieminekļu uzturēšanai vai atjaunošanai."

Ņemot vērā iepriekš secināto, ka pieteicēja nav 23.punkta subjekts, tālāka izvērtēšana, vai koku ciršana konkrētajā gadījumā atbilst kādam no noteikumu Nr. 309 25.punktā noteiktajiem gadījumiem, nav nepieciešama, jo 25.punktā paredzētie izņēmumi attiecas uz gadījumiem, kad zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs cērt kokus.

Taču, atbildot uz kasācijas sūdzības argumentiem, Senāts piekrīt apgabaltiesas *ober dictum* (garāmejot) norādītajam, ka koku ciršanas aizsargjoslās gar elektriskajiem tīkliem atbilst noteikumu Nr. 309 25.3.apakšpunktam. Minēto noteikumu 5.5.apakšpunkts noteic, ka bez pašvaldības atļaujas koku ciršanai ārpus meža atļauts cirst kokus, kuri apdraud infrastruktūras darbību, cilvēka veselību, dzīvību vai īpašumu, ja pirms darbu veikšanas ir notikusi situācijas fotofiksācija un informēta pašvaldība. Ņemot vērā Aizsargjoslu likuma 45.panta pirmās daļas 13.punktā noteikto aizliegumu koku un krūmu audzēšanai aizsargjoslās gar elektriskajiem tīkliem, prezumējams, ka koki un krūmi, kas aug aizsargjoslās var radīt apdraudējumu infrastruktūras darbībai, cilvēka veselībai, dzīvībai vai īpašumam, tātad ir bīstami.

[10] Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka nav pamata apgabaltiesas sprieduma atcelšanai, līdz ar to Rīgas domes kasācijas sūdzība ir noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta pirmās daļas 1.punktu un 351.pantu, Senāts

nosprieda

atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 8.novembra spriedumu, bet Rīgas domes kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

L. Slica J. Briede D. Mita